

Participace veřejnosti jako odraz udržitelného rozvoje v procesu navrhování a plánování

- Důvody pro participaci veřejnosti na projektech v oblasti urbanismu a územního plánování
- Průběh plánování s veřejností a role jednotlivých aktérů
- Případové studie

Petr Klápště

Ústav prostorového plánování FA ČVUT / atelier Nature Systems

KONTEXT PARTICIPACE

- Výchozí situace
- Definice participace
- Proměny plánování

Občané jsou odborníci na to, jak chtějí žít.

Architekti a plánovači na to, co a kde je k tomu potřeba mít.

Proces participace veřejnosti znamená cíleně připravovat komunikaci a získat tak od správných lidí správné informace ve správné fázi plánování.

Výchozí situace

Nástup participace

- Hybným momentem participace byla nespokojenost veřejnosti s moderním top-down plánováním, která se plně projevila v západním okruhu v reakci na selhání sociálního inženýrství strukturalistického funkcionalismu (sídliště ve Francii a USA)
- Participace veřejnosti na plánování je již od 60. let 20. stol. rozšiřujícím se trendem v západní Evropě a USA, k podrobnému teoretickému popsání došlo v 90. letech 20. stol. [Healey (1997) 2006; Allmendinger, Tewdwr-Jones 2002; Roberts 2004].
- Představuje reakci na proměnu kontextu plánování.
- Řada mezinárodních dokumentů zahrnuje participaci jako důležitou součást sociálního pilíře udržitelného rozvoje [Aarhus Convention; European Landscape Convention] [Agenda 21; European Governance. White Paper; Millennium Development Goals].

Definice participace

Obecné definice

- Aktivita, kterými se členové společnosti podílejí na volbě vládnoucích představitelů a přímo či nepřímo na formování veřejné politiky [McClosky 1968 in Bernard 2007].
- Ve společenskovedních textech je tradičně rozlišována širší občanská participace, která znamená účast občanů na veřejném životě v jakékoliv jeho podobě (čímž je ovlivňován kontext vládnutí), a politická participace, která se týká přímé účasti lidí na vládnutí [Bernard 2007].

Pracovní definice

Termíny participace, participativní plánování v kontextu projektování a plánování veřejných prostorů a budov, měst, vesnic a regionů označují přímé, strukturované a transparentní zapojení uživatelů území do procesu vzniku plánu nebo projektu. Participace umožní uživatelům území ovlivnit výslednou podobu plánu či projektu a zároveň zachovává profesní odpovědnost projektanta i delegovanou odpovědnost veřejné správy. Participace je takto integrována do rámce zastupitelské demokracie a nenarušuje rovnováhu pravomocí a zodpovědností. Nejedná se tedy o projektování bez projektantů ani o anarchii či snahu o nahrazení politického systému zastupitelské demokracie jiným.

Proměny společenského kontextu a procesu plánování

- Změna typické plánovací úlohy (od stavby na zelené louce k transformaci stávajících struktur)
- Relativní oslabení veřejného sektoru vůči globálním firmám (úspory z rozsahu)
- Změna vnímání role vědy a odborníků
- Krize relevance
- Krize legitimacy institucí
- Wicked problems

od government
ke governance

Wicked problems (zákeřné problémy)

1. Neexistuje jasná definice problému.
2. Nevíme, kolik času máme na vyřešení problému (než se promění do jiného) a jestli řešení bude dlouhodobě fungovat.
3. Řešení problému se nepohybují v kategorii správné a nesprávné, ale pouze lepší a horší.
4. Neexistuje cesta, jak spolehlivě otestovat řešení předem.
5. Každé řešení lze zkusit pouze jednou; neexistuje možnost učit se metodou pokus-omyl, protože neúspěšný pokus změní charakter problému.
6. Neexistuje známá paleta řešení. Každý zákeřný problém je jedinečný, nelze přenášet řešení jednoho na druhý.
7. Nemáme jistotu, zda to, co chápeme jako problém, není jen projevem jiného problému.
8. Problém může být proto popsán různými způsoby – volbou popisu ale zároveň determinujeme jeho pochopení a tedy i řešení.
9. **Plánovač se nesmí mýlit. Omyl má obrovské následky pro toho, kdo se mýlil (proto bývá často pro plánovače bezpečnější nedělat nic, než iniciovat riskantní akci).**

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

- Pojetí demokracie vs. přínosy a cíle participace
- Konceptualizace participace
- Způsoby tvorby metodik a hodnocení participace

Pojetí demokracie vs. přínosy a cíle participace

- **Demokratické elitářství:** Občan pouze jako volič (=pouze technicky jiný výběr vládců)
- **Společnost služeb:** Občan jako klient (cílem je efektivita naplňování potřeb občanů)
- **Tržní společnost:** Občan jako konzument (dtto, peníze coby jediné měřítko efektivity)
- **Pluralismus:** Občan jako zástupce zájmové skupiny v souboji idejí
- **Občanská společnost:** Občan jako dobrovolník a partner v občanské společnosti
- **Sociální učení:** Občan jako spolutvůrce znalostí v procesu sociálního učení / partner v procesu sociálního učení

Založeno na typologii dle [Roberts 2004]

paradigma demokracie	Cíle a přínosy očekávané od participace v daném paradigmatu			
	přínos pro kvalitu plánu (věcný přínos)	přínos pro realizovatelnost plánu (institucionální přínos)	přínos pro komunitu (zlepšení sociálního prostředí)	přínos pro jednotlivce (osobní růst jednotlivce)
demokratické elitářství	dle zájmu elit	-	-	-
společnost služeb	popis poptávky	zvyšování efektivity	-	-
tržní společnost	průzkum trhu	-	-	-
pluralismus	-	získávání spojenců	-	-
občanská společnost	optimalizace plánu	partnerství, zdroje	zlepšení komunikace	
sociální učení	optimalizace plánu	partnerství, zdroje	sociální učení	

Role v návrhovém procesu veřejného projektu v občanské společnosti se zastupitelskou demokracií

Role	Význam pro projekt	Zástupci	
Nositelé detailní znalosti „stakeholders“ („zájemníci“)	Jsou současnými nebo budoucími uživateli předmětu projektu. Přinášejí informace o současném stavu, budoucích potřebách a vhodnosti navrhovaných řešení z jejich pohledu. Projekt je připravován právě pro ně, proces jeho vzniku by tomu měl odpovídat.	jednotlivci	• pravidelní uživatelé (rezidenti, zaměstnanci místních firem atd.) • (občasní uživatelé) (procházejí, užívají služby, rekreují se)
		organizace	• neziskové organizace (místně příslušná sdružení, kulturní sdružení, mládežnické organizace, ochránci životního prostředí) • komerční organizace (obchodníci, restaurace+ služby, investoři, nájemci/majitelé nemovitostí, správci/údržba prostoru)
Nositelé odborné znalosti	Přináší praktické znalosti metodické (metodika navrhování) technické, legislativní, orientují se ve zdrojích informací. Využívají zkušeností s jinými projekty.	hlavní projektant	architekt / krajinářský architekt / plánovač
		specialisté	• techničtí specialisté (inženýrské sítě, doprava, rozpočet, konstrukce, statika...) • humanitní specialisté (demograf, sociolog)
Nositelé delegované pravomoci a odpovědnosti	Leží na nich zodpovědnost a pravomoc ve standardních procedurách zastupitelské demokracie. Jejich obcházení by znamenalo narušení transparentnosti a předvídatelnosti rozhodovacího procesu – participace není anarchie.	samospráva	• Koalice i opozice (pro dlouhodobé koncepce potřebná shoda napříč)
		státní správa	• dotčené orgány (ochrana přírody a krajiny, ochrana památek, hygiena, sousední obce...) • „strážci pořádku“ (policie, obecní policie, hasiči) – projekt často vyžaduje jejich nadstandardní zapojení

SCÉNA 1: ÚZEMNÍ PLÁN

- Obec XY se rozhodne připravit územní plán.
- Připraví jasné, konkrétní zadání, ke kterému přijde minimum připomínek. Vypadá to, že nastavený směr rozvoje občanům vyhovuje.
- Vznikne návrh vycházející ze zadání.
- Na veřejném projednání návrhu se strhne vypjatý konflikt.
- Konflikt je medializován, značná část občanů s návrhem nesouhlasí. Pořizování plánu se zastavuje v patové situaci.

Kde je problém?

SCÉNA 2a: NÁMĚSTÍ

- Obec YZ se rozhodne revitalizovat náměstí.
- Připraví zadání a na jeho podkladě nechá architekta zpracovat varianty.
- Jako vstřícné gesto veřejně prezentuje varianty na výstavě a nechá veřejnosti přinášet připomínky a hlasovat o variantě.
- Část veřejnosti nesouhlasí s žádnou variantou a vinu dávají architektovi.
- Architekt bez valné radosti zapracuje připomínky (částečně mu narušují koncept).
- K nespokojeným již dříve se nyní přidávají i někteří z podporovatelů vybrané varianty – úpravy totiž změnily prvky, které pro ně znamenaly atraktivitu varianty.

Kde je problém?

SCÉNA 2b: NÁMĚSTÍ

- Obec YZ se rozhodne revitalizovat náměstí.
- Jako vstřícný krok vůči občanům zorganizuje setkání s veřejností, kde lidé diskutují, co a kde (lavičky, parkování, stromy) na náměstí má být.
- Výsledek ve formě náčrtku s doprovodným textem předá architektovi, aby nakreslil „co chtějí lidé“.
- Architektovi se podaří většinu zpracovat, ale některé prvky se nevejdou nebo technicky není možné je vzhledem k podmínkám (prostor, památková ochrana...) zajistit.
- Náměstí se realizuje. Architekti ho kritizují za chybějící koncept, lidem se nelíbí a vadí jim že to nejdůležitější, co chtěli, vypadlo.

Kde je problém?

SCÉNA 3: KONCEPCE DOPRAVY

- Obec ZW se rozhodne řešit problémy s přetíženými komunikacemi.
- Zadá si provést průzkum veřejného mínění, aby zjistila, co si lidé myslí o tom, že by se mělo udělat.
- Většina si přeje obchvat, proto navrhne obchvat.
- Po realizaci se snese kritika ze všech stran (podnikatelé v centru nemají odbyt a odcházejí; obyvatelé se hůře dostávají do okolní přírody; všichni mluví o tom, že to bylo předražené neadekvátní řešení).

Kde je problém?

Participace jako sociologický výzkum

Nástup participace

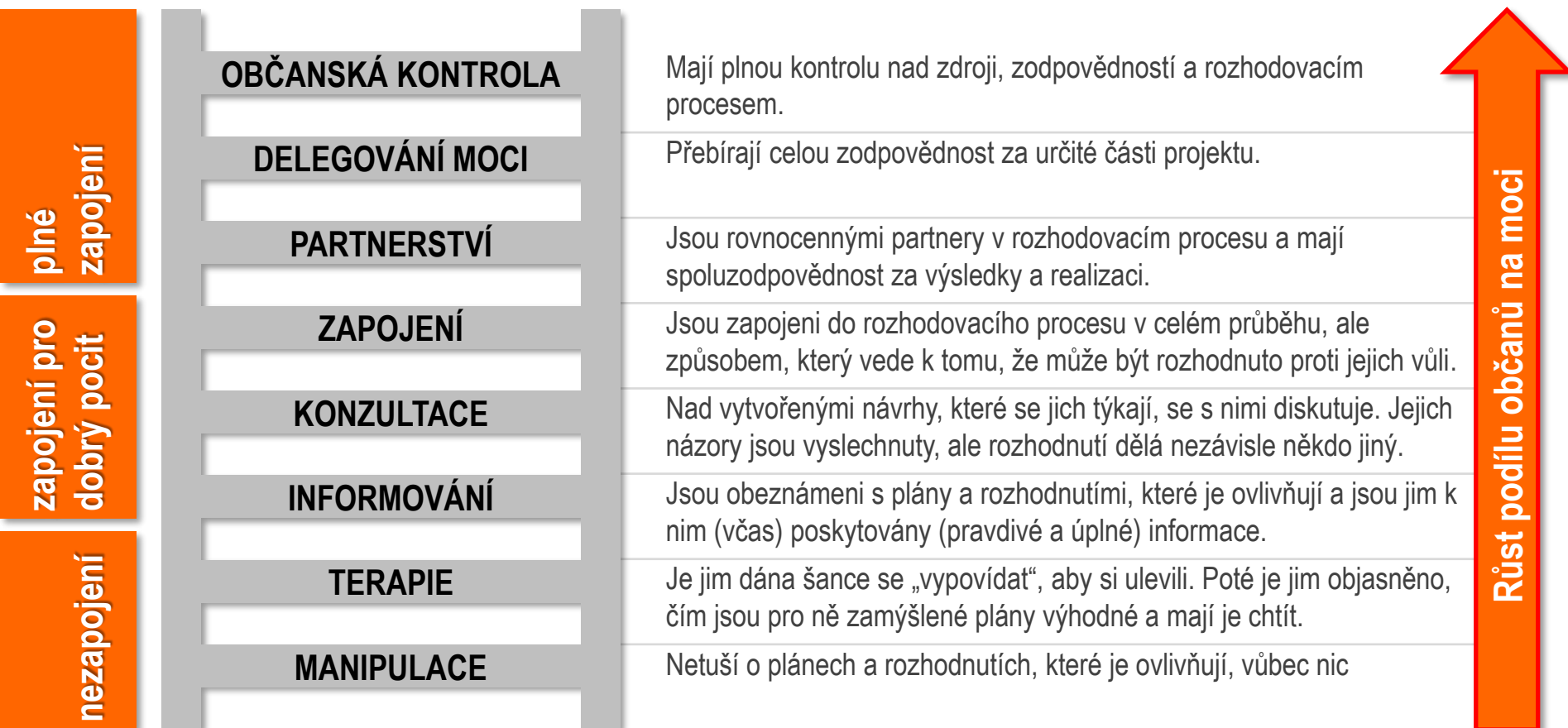
- Participace je v tomto případě děj oddělený od vlastního plánování, zjišťuje externí odborník (sociolog) potřeby a názory uživatelů, při zpracovávání plánu provádí ex-ante hodnocení eventuelních variant a v průběhu či po realizaci plánu post-occupancy hodnocení efektivity.
- V počátcích participace běžné metody sociologického výzkumu, a to jak kvalitativního, tak kvantitativního (dotazníkové šetření, focus groups). Kritériem pro volbu metod je, co a od jaké skupiny je potřeba zjistit.
- Později nové metody „na míru“ v Evropě „plánovací buňka“ (Planungszelle / Planning cell) [Dienel (1977) 2008], a v USA Občanská porota (Citizen jury) [The Jefferson Center 2004]. Obě jsou založené na delší práci reprezentativně vybraného vzorku obyvatel (několik dní až 3 týdny), která je vedena nezávislým facilitátorem a má k dispozici podklady, vyslechně experty různých názorů (může si také vyžádat další podklady či experty) a poté vytvoří doporučení.

Participace jako míra předané (pravo)moci

Role zainteresovaných občanů (stakeholders)

Arnstein, Sherry R. "A Ladder of Citizen Participation," JAIP, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224.

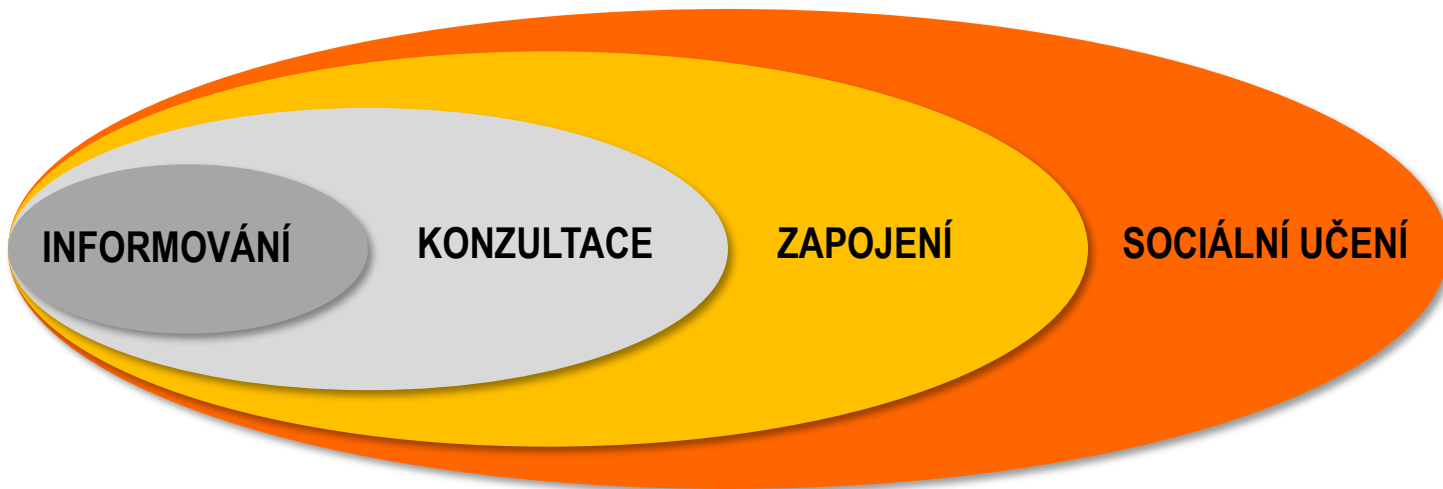
- **V Kodani existuje generel veřejných prostranství, který byl vytvořen se zapojením veřejnosti a je průběžně aktualizován.** Stanovuje prioritní prostory a jejich žádoucí využití a charakter. V podstatě je tak zadáním pro projekty jednotlivých prostranství.
- V Praze **žádný takový dokument neexistuje.** V kompaktní zástavbě z 19. století – třeba na Vinohradech – **je však jasná historická zkušenost s tím, co to je ulice, náměstí a park** – jaký charakter tyto prostory mají mít, co se od nich očekává.
- Pokud se budeme zabývat problematickým prostorem na sídlišti, zjistíme, že **žádná sdílená historická zkušenost, která by nám pomohla definovat zadání, v komunitě není.** Prostor okolo domů není ani náměstím, parkem či obchodní třídou; není jasné, čím vlastně je. Zřejmé jsou pouze projevy patologického užívání (graffiti, vandalismus), signály o nefunkčnosti některých prostorů (jejich opuštěnost v některé denní době), chronický nedostatek peněz na údržbu.

Participace jako míra zkušenosti komunity s úlohou

Jaké jsou souvislosti, složitost problému, míra znalosti podstaty problému zúčastněnými, míra nejistoty ohledně příčin a dopadů problémů, míra konfliktního potenciálu?

- **Informování** – problém i řešení zřejmé - **uživatelům je pouze oznámeno, co bylo učiněno**
- **Konzultace** – problém zřejmý, řešení se nabízí více - **s uživateli je konzultován výběr řešení**
- **Zapojení** – problém víceméně známý, řešení nikoli - **společně s uživateli vytvořeno zadání a hledány a testovány cesty k řešení**
- **Sociální učení** – projevují se příznaky existence problému – **s využitím zkušeností uživatelů a jejich spojením může být pojmenován, vytvořeno zadání a hledány a testovány cesty k řešení**

Upraveno dle Collins, Kevin and Ison, Raymond (2006). Dare we jump off Arnstein's ladder? Social learning as a new policy paradigm. In: Proceedings of PATH Conference, 4-7 June 2006, Edinburgh.

Orientace na výstup i komunitu: Participace jako sociální učení

Příkladem ilustrujícím závislost optimální míry participace na výchozí situaci může být projekt na revitalizaci veřejného prostoru v různých podmínkách – v centru Kodaně, v Praze na Vinohradech a v panelovém sídlišti na Jižním městě.

- V Kodani existuje generel veřejných prostranství, který byl vytvořen se zapojením veřejnosti a je průběžně aktualizován. Stanovuje prioritní prostory a jejich žádoucí využití a charakter. V podstatě je tak zadáním pro projekty jednotlivých prostranství. Dostačující úroveň participace je tak **konzultace**, protože základní vize je již hotová a sdílená.
- V Praze žádný takový dokument neexistuje. V kompaktní zástavbě z 19. století – třeba na Vinohradech – je však jasná historická zkušenost s tím, co to je ulice, náměstí a park – jaký charakter tyto prostory mají mít, co se od nich očekává. Dostačující úroveň je proto **zapojení**. Je třeba na počátku popsat současné problémy a hodnoty z pohledu uživatelů a upřesnit cílový charakter prostoru a v průběhu práce vybrat z možných variant.
- Pokud se budeme zabývat problematickým prostorem na sídlišti, zjistíme, že žádná sdílená historická zkušenost, která by nám pomohla definovat zadání, v komunitě není. Prostor okolo domů není ani náměstím, parkem či obchodní třídou; není jasné, čím vlastně je. Zřejmé jsou pouze projevy patologického užívání (graffiti, vandalismus), signály o nefunkčnosti některých prostorů (jejich opuštěnost v některé denní době), chronický nedostatek peněz na údržbu. Adekvátní úroveň je **sociální učení** – nejprve je třeba vůbec definovat podstatu problému a příčiny patologického chování. Teprve s tím lze vytvořit zadání pro projekt, který efektivně zasáhne problém v jeho podstatě, namísto aby pouze kosmeticky zahlazoval jeho důsledky.

Příklady projektů s různou úrovní sociálního učení

KŘÍŽOVATKA PALACKÉHO – výběr nejlepšího řešení problémové křižovatky

Porovnání vhodnosti tří
dopravních variant občany

SUCHDOLSKÉ NÁMĚSTÍ – návrh řešení náměstí

Upřesnit cílové aktivity a
charakter a posléze porovnat
možná řešení

ÚZEMNÍ STUDIE STŘELA - územní studie regionálního měřítka

Definice podstaty problémů
území jako nutná podmínka
jejich skutečného řešení

Typologie dle převažujících cílů

- Typologie participace podle směru komunikačních toků [Rowe, Frewer 2000] zdůrazňuje participaci jako obousměrnou komunikaci. Rozlišuje tok informací od veřejné správy k pasivním občanům (komunikace), získávání informací od občanů (konzultace) a obousměrný tok (participace).
- Typologie postavená na Habermasově „Teorii komunikativní akce“ [Habermas 1987 in Reed 2008] rozlišuje dva důležité důrazy – důraz na „férovost“ coby rovnost šancí k zapojení se a účelnost coby směřování k naplnění vytýčených cílů.
- [Warner 1997] rozlišuje primární orientaci participace na kvalitu plánu / na rozvoj komunity / na tvorbu konsenzu. Podobně [Lynam et al. 2007] – rozlišuje participaci jako průzkumy a informování, kooperativní učení (co-learning) a kooperativní management (co-management). K tomu přidává [Tippett et al. 2007] ještě další kategorii monitorování a vyhodnocování.
- Primární orientaci participace na výzkum nebo na rozvoj území rozlišuje [Okali 1994]. Zajímavou a poměrně kontroverzní kategorií výzkumu je „Participatory action research“. Výzkumník se v roli člena týmu připravujícího participaci věnuje konkrétnímu projektu, na jehož základě popisuje způsoby učení se komunity a reakce na různé situace.

Metodika postavená na typologii úloh (toolkit approach)

- Vychází z pozitivistického přístupu k metodologii – stanovit hypotézy, ověřit je. Souborná typologie „**what to do when**“ však zatím nebyla vytvořena, [Rowe, Frewer 2004] její vytvoření definují jako zásadní úkol pro výzkum. Je však otázkou, zda je to úkol zvladatelný (proměny kontextu, lokální specifika, skryté proměnné) a také, zda je vůbec účelný [Reed 2008].
- Výsledné metodiky plánování participace jsou pak strukturovány způsobem „pokud platí toto, tak je třeba postupovat takto“, což je naplňováno
 - (1) přehledovými „**Sourcebooky**“, které obsahují řadu metod a technik s komentářem, v jakém případě jakou z nich použít [Wates 2000; Chambers 2009] a
 - (2) „**Handbooky**“, které obsahují detailní popis jedné metody s objasněním limitů její použitelnosti [Dienel (1977) 2008; Day, Parnell 2003 – druhá část; The Jefferson Center 2004; Spiegler, Dower 2006; Condon 2008].
- V rámci vymezených podmínek (obvykle podmíněno použitím v rámci jedné kultury plánování) obvykle bývají tyto metodiky dobře použitelné, ale nejsou univerzální. Jejich zásadní výhodou však je, že podle nich může pracovat i osoba bez porozumění širšímu teoretickému kontextu participace.

Metodika postavená na klíčových faktorech úspěchu (succes factors approach)

- Metodiky zaměřené na proces vychází z definování klíčových vlastností procesu a cest k jejich naplnění – „process aproach“ [Reed 2008] [OECD 2001; Day, Parnell 2003 – první část, UrbSpace 2010, UrbSpace 2011].
- Obsahují obvykle
 - vysvětlení klíčových faktorů úspěchu,
 - jejich možné proměny v různém kontextu
 - případové studie se zaměřením na pochopení přípravy procesu na konkrétním příkladě. (Jejich popis ale musí být takto strukturován! Rozhodně nejsou v tomto přístupu míněny jako vzor k napodobování.).

Klíčové faktory úspěchu

- Reed na základě kvalitativního studia literatury zabývající se úspěšností participace metodou Grounded theory definuje osm základních faktorů úspěchu participace v plánování [Reed 2008], které navrhuje jako východiska pro práci na metodikách:
 - Participace musí být podepřena jasnou filosofií, která zdůrazňuje podporu občanské aktivitě, férovost, důvěru a učení.
 - S participací je třeba začít při přípravě projektu / plánu tak brzy, jak je to možné (pokud to má smysl).
 - Je třeba systematicky analyzovat „stakeholdery“ (cílovou skupinu) a zajistit a sledovat jejich zapojení (postupy z obchodního managementu, managementu přírodních zdrojů a regionálního rozvoje).
 - Na počátku přípravy participace musí být stanoveny jasné cíle participace, se kterými „stakeholderi“ souhlasí.
 - Použité metody a techniky by měly vycházet z právního (rozhodovacího) kontextu, stanovených cílů participace, charakteristiky cílové skupiny a vhodné míry zapojení.
 - Kvalitní facilitace je nezastupitelná.
 - Místní detailní a odborné (vědecké) znalosti by měly být propojeny.
 - Participace musí být institucionalizovaná nebo alespoň jasně strukturovaná.

Cíle participace

Přínos pro výstup

věcný přínos, cílem je, aby s využitím lokální znalosti a přesné definice priorit výsledný návrh lépe naplňoval potřeby uživatelů.

Nespokojenost s kvalitou shora vedených plánovacích procesů byla jedním z hlavních hybných momentů prosazování participace

Přínos pro komunitu

zlepšení sociálního prostředí - zlepšení vztahů a soudržnosti, zlepšení komunikace mezi obyvateli, profilování lídrů.

Cílené úvahy tímto směrem se objevují také od počátku využívání participace

Přínos pro jednotlivce

sociální učení - znamená osobní růst jednotlivce, který může a nemusí být spojen s předmětem projektu.

Cílené promýšlení této oblasti se objevuje později než u předchozích oblastí

Příklady projektů s vyhraněnými cíli

ÚZEMNÍ STUDIE STŘELA - územní studie regionálního měřítka

Definice problémů území a
vhodnost navržených řešení

STUDIE PŘÍLEŽITOSTÍ R11 – územní studie dopadů rychlostní komunikace

Obyvatelé a samosprávy
poznají předem důsledky R11
a budou vědět, jaká řešení
(ochrana ŽP a krajinného rázu,
navazující opatření) a v jakých
procesech uplatňovat

NOVOSTAVBA SKAUTSKÉ KLUBOVNY

projekt nové pasivní skautské
klubovny z přírodních
materiálů

Výchova k občanství a
porozumění ekologické
architektuře

POSTUPY A TECHNIKY

- Postup dle projektových fází – typické cíle a techniky

Fáze návrhového procesu a význam participace

průzkumy
a rozbor

koncept

návrh

realizace

V průběhu projektu se objevují dva druhy kroků/aktivit dle jejich účelu:

- aktivity pro zkvalitnění projektu
- aktivity pro zkvalitnění komunikace

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	▪ definovat cílovou skupinu ▪ identifikovat a zapojit hlavní hráče ▪ najít vhodnou metodu komunikace ▪ motivovat občany a přivést je k jednomu stolu ▪ naučit občany vidět své území i z jiného pohledu, než svého osobního	▪ popsat problémy a hodnoty současného řešení a vyhodnotit jejich váhu ▪ popsat cílovou image / charakter řešeného prostoru ▪ popsat cílové aktivity (ev. sesbírat náměty řešení) ▪ informovat občany o relevantních možnostech, přík

rozhodnutí: zpřesnění zadání

koncept

Klady a zápory -
příprava pomocí
dvoubarevných
post-itů lepených
na mapu

návrh

Klady a zápory -
kruhová diskuse v
pracovních
skupinách

realizace

Klady a zápory – pracovní
skupiny diskutují přímo na místě

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	▪ definovat cílovou skupinu ▪ identifikovat a zapojit hlavní hráče ▪ najít vhodnou metodu komunikace ▪ motivovat občany a přivést je k jednomu stolu ▪ naučit občany vidět své území i z jiného pohledu, než svého osobního	▪ popsat problémy a hodnoty současného řešení a vyhodnotit jejich váhu ▪ popsat cílovou image / charakter řešeného prostoru ▪ popsat cílové aktivity (ev. sesbírat náměty řešení) ▪ informovat o příkladech -

rozhodnutí: zpřesnění zadání

koncept

Zatraktivnění plánovacího setkání jeho spojením s tradiční akcí v regionu

Hodnocení váhy problémů, hodnot a námětů pomocí investičních bodů

návrh

Informační stánek a dotazníkové šetření - obojí má za úkol navodit téma a úvahy o něm, sběr dat je až druhotný

realizace

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	▪ definovat cílovou skupinu ▪ identifikovat a zapojit hlavní hráče ▪ najít vhodnou metodu komunikace ▪ motivovat občany a přivést je k jednomu stolu ▪ naučit občany vidět své území i z jiného pohledu než svého osobního Vyjadřování postoje k vylučujícím se variantám barevnými kartami (vadí – nevadí – vyhovuje) (Jablonec nad Nisou - “park Čelakovského”)	▪ poslat problémy a hodnoty současného řešení a
koncept	▪ koncepty (zásadně ve variantách) zpracovat formou srozumitelnou laikům ▪ předávat problémy neřešitelné v projektu na odpovědná místa	▪ získat k variantám zpětnou vazbu ▪ vytvořit doporučení pro výběr varianty a další práci
rozhodnutí: výběr varianty a stanovení pokynů pro dokončení návrh		
realizace	Diskutování pozitiv a negativ variant pomocí tabulky kladů a záporů (Jablonec nad Nisou - “Co s Dolním náměstím”)	

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	▪ definovat cílovou skupinu ▪ identifikovat a popsat klíčové problémy ▪ najít motivy a zájmy ▪ motivovat k účasti ▪ naučit se spolupracovat ▪ než začne	▪ popsat problémy a hodnoty současného řešení a vyhodnotit jejich váhu Investiční hra - přidělování prostředků městského rozpočtu samostatně realizovaným částem návrhu dle jednotlivých let, kdy mohou být uvolněny (Březnice - "Společně o Březnici - Nábřeží")
koncept	rozhodnutí: zpřesnit koncept ▪ koncept ▪ form ▪ před ▪ odp	rozhodnutí: výběr varianty a stanovení pokynů pro dokončení ám zpětnou vazbu čení pro výběr varianty a další práci
návrh	▪ vytvořit seznam úkolů pro realizaci a fundraising ▪ zorganizovat zapojení zúčastněných při realizaci	▪ upřesnit detaily ▪ stanovit etapizaci (dle priority)

rozhodnutí: detaily a etapizace

realizace

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	definovat cílovou skupinu	popsat problémy a hodnoty současného řešení a
rozhodnutí: zpětná vazba		
koncept	odpovědná místa	
rozhodnutí: výběr varianty a stanovení pokynů pro dokončení		
návrh	- vytvořit seznam úkolů pro realizaci a fundraising - zorganizovat zapojení zúčastněných při realizaci	- upřesnit detaily - stanovit etapizaci (dle priority)
rozhodnutí: detaily a etapizace		
realizace	slavnostní otevření jako společenská akce	zapojení občanů, kde je to možné

Realizace svépomocí (Kololeč)

Oslava po práci (Kololeč)

Fáze návrhového procesu a význam participace

fáze	kroky pro komunikaci	kroky pro projekt
průzkum a rozbor	▪ definovat cílovou skupinu ▪ identifikovat a zapojit hlavní hráče ▪ najít vhodnou metodu komunikace ▪ motivovat občany a přivést je k jednomu stolu ▪ naučit občany vidět své území i z jiného pohledu, než svého osobního	▪ popsat problémy a hodnoty současného řešení a vyhodnotit jejich váhu ▪ popsat cílovou image / charakter řešeného prostoru ▪ popsat cílové aktivity (ev. sesbírat náměty řešení) ▪ informovat občany o relevantních možnostech, příkladech - pokud je to třeba
rozhodnutí: zpřesnění zadání		
koncept	▪ koncepty (zásadně ve variantách) zpracovat formou srozumitelnou laikům ▪ předávat problémy neřešitelné v projektu na odpovědná místa	▪ získat k variantám zpětnou vazbu ▪ vytvořit doporučení pro výběr varianty a další práci
rozhodnutí: výběr varianty a stanovení pokynů pro dokončení		
návrh	▪ vytvořit seznam úkolů pro realizaci a fundraising ▪ zorganizovat zapojení zúčastněných při realizaci	▪ upřesnit detaily ▪ stanovit etapizaci (dle priority)
rozhodnutí: detaily a etapizace		
realizace	▪ slavnostní otevření jako společenská akce	▪ zapojení občanů, kde je to možné

Ukázky výstupů participace pro zadání - hodnoty

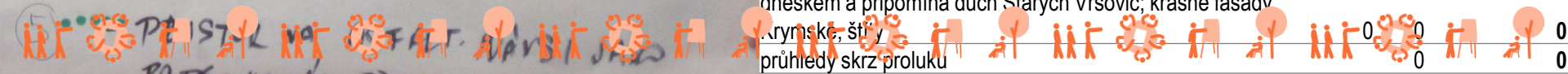
+ HODNOTY A POZITIVA

- ① - PĚKNÝ PLOT (ČEKÁRNA)
- ④ - NOVA' HEKA' ZASTÁVKA V DOBRÉM STAVU
- ⑦ - ZELENÁ' ZAHRA'DKA (ODPOČINEK) 'V LÉTĚ STÍ'N
- ⑩ - UZAVŘENÝ (INTIMNÍ) PROSTOR ZA ÚŘADEM
- ⑤ - ZED' - TURZE - HISTORIC. CHARAKTER
- ⑦ - ROVNÝ TERÉN - PLÁCEK ZA ÚŘADEM. (DA' JE NA NĚM LIDYACOS DĚLAT)
- ⑦ - PŘEDZAHRA'DKA RESTAURACE - PERGOLA PORYT - ZELEN'
- ⑦ - STROM A ZELENÁ' ÚPRAVA U ROHU ÚŘADU.
- ④ - KAMENNÉ ZDI # PODEZDÍVKY.
- ⑦ - PŘÍSTUPNOST (PROSTUPNOST) VŘECH POZEMKŮ NAVZÁJEM
- ④ - PLOT ODDĚLUJE OD RUČKU ULICE...
- ② - LZE SE SCHOVAT PŘED DEŠTĚM. Z OBĚU STRAN ULICE
- ⑧ - PŘIROZENÁ' SKALKA PŘED OÚ...

Hodnoty stávající

výstupy veřejného plánovacího setkání (11.4.2013)

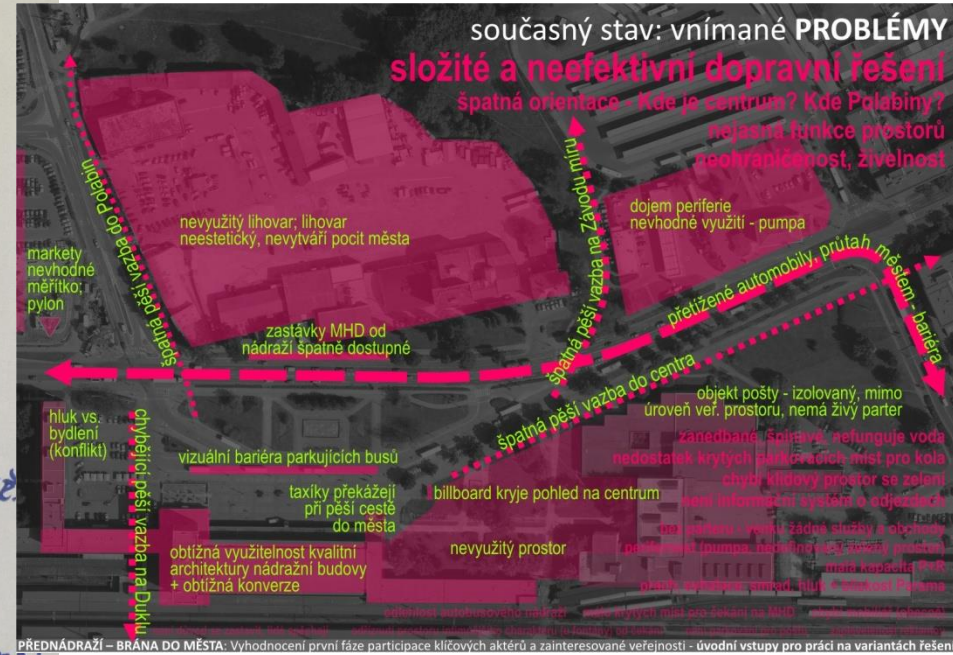
	prioritní body v pracovních skupinách			prioritní body
	PK	LT	MH	SOUČET
místo setkávání, stmeluje lidi	6	2	4	12
umělecká díla, nový společenský život, kulturní akce	8	2	2	12
potenciál společenské funkce / náměstí			11	11
rozdílnost výškových poměrů - terasovitost veřejného prostoru - pestrost a zajímavý prostor; bohaté možnosti odkud vnímat; umožňuje pocit větší otevřenosti než je (než odpovídá míře obestavění)	6	1	2	9
zeleň (vegetace) - vzrostlé stromy (živá příroda hned vedle - aktivizuje)	2	3	3	8
volný prostor - volnost pohybu; v centru vzácné		5	3	8
optická vzdušnost (otevřenost) prostoru; prosluněnost; více světla než v okolních ulicích	5	0	2	7
Vstupní brána do Starých Vršovic - přístupnost různými způsoby; křižovatka cest a blízkost zastávky tramvaje = uzel; průsečík chodců	7	0	0	7
zeleň - trávník - je zelený, zároveň možnost projít se po něm, neorganizovanost pohybu i úpravy, živočišnost, pohled z okolních domů do zeleně	4	0	1	5
rodiště Václava Drobného - starosty, za něhož byly Vršovice povýšeny na město	1	4	0	5
klid, klidová zóna veřejně přístupná		4		4
potenciál pro budoucnost		3		3
průhled do Krymské		2		2
útulné; útulné - tak akorát velké - mám přehled, ale není příliš malé (stísněné)	2	0		2
nemá primární účel = nedourčenost (umožňuje dotvářet a využívat různě)		1		1
pitoreskní prostor (řada pestrých pohledů různými směry)	0	0	0	0
secesní a historizující jádro okolní zástavby - není překryté dneškem a připomíná duch Starých Vršovic; krásné fasády				
Krymské, štiřky				
průhledy skrz proluku				

(-) PROBLEMY

- SKLAD - NENÍ HEZKY A PŘEKÁŽÍ VE VÝHLEDY.
- 15 NA TURZ
- 2 - SKLAD PŘEKÁŽÍ V PRŮCHODU.
- 5 PLOT ODDĚLUJE PRŮCHOD A POHLED Z VENČÍ.
- 2 PLOT PŮSOBÍ MASIVNĚ
- PLECHAČ NEZAPADA DO PROSTŘEDÍ.
- 2 - STĚNA OD POLINE NEZAPADA DO PROSTŘEDÍ
- 2 - BETONOVÉ STĚNY UTAZKOVATEL NEZAPADAJÍ DO PROSTŘEDÍ
- 2 - PŘÍSTŘEŠEK PRO TRÍDĚNÝ ODPAD - NEZAPADA NEVYPADA HEZKY Z OBDOU STRAN
- 1 - MÍST. PŘÍSTUP DO TURZE JE UZAVŘENÝ (VLASTNÍ POZ. FUNK.)
- HODNĚ ASFALT. PLOCHY NA NÁVSI.
- HODNĚ ASFALT. PLOCHY PŘED DŮ
- 2 • TELEFONNÍ BUDKA - NENÍ HEZKÁ (NESLOUŽÍ)
- 1 - STAVEBNÍ STAV KAMENNÝCH ZDÍ
- 2 - NEUTRŽLOVANÉ ZÁKONY V PLOCHÝCH ZASTÁVKÁCH

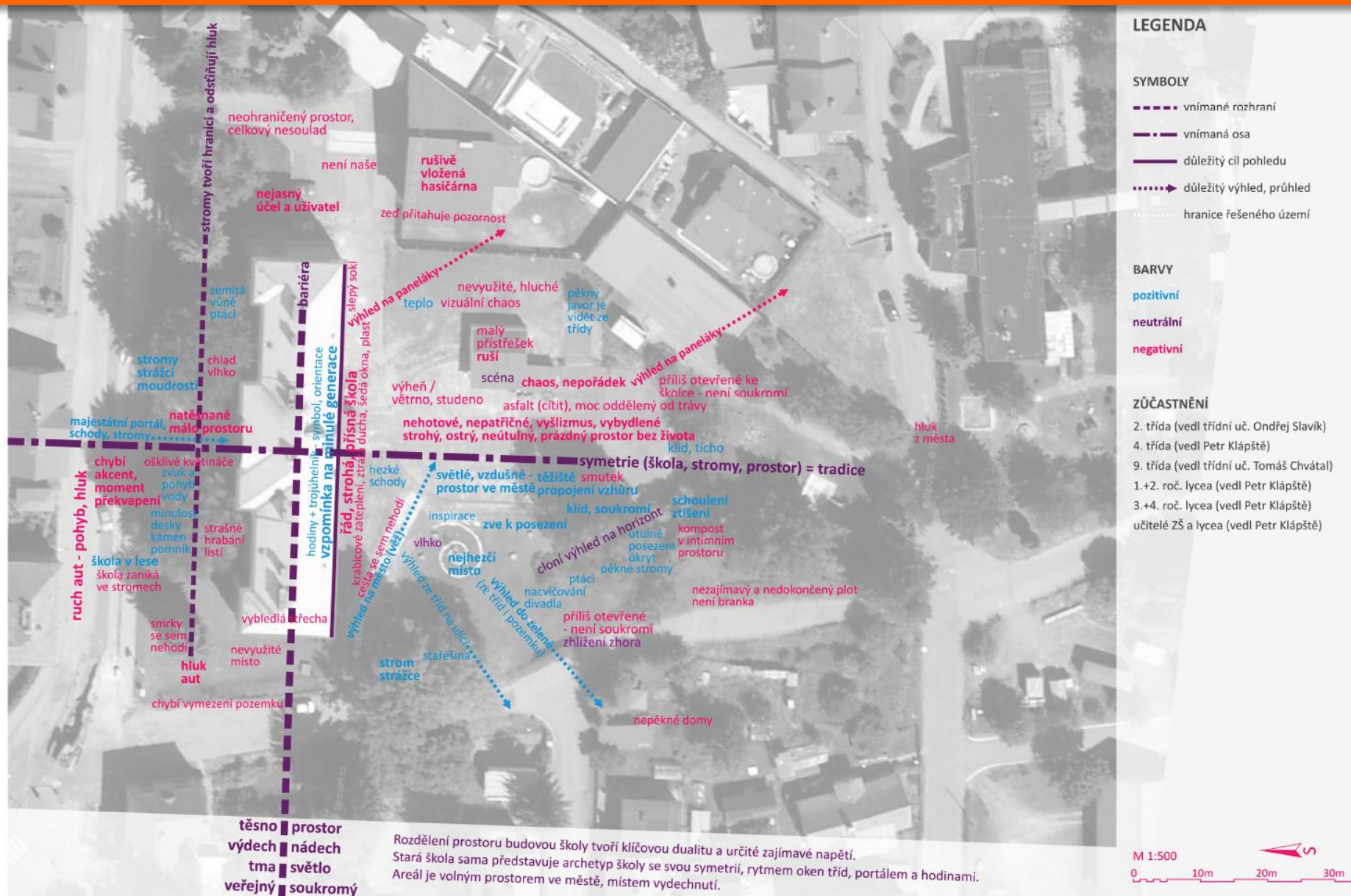

PŘEDNÁDRAŽÍ – BRÁNA DO MĚSTA: Vyhodnocení první fáze participace klíčových aktérů a zainteresované veřejnosti - úvodní vstupy pro práci na variantách řešení

Ukázky výstupů participace pro zadání – vjemy a pocity

Ukázky výstupů participace pro zadání - aktivity

Aktivity - VEŘEJNÝ PROSTOR

Setkávání v klidu s výhledem

Posezení ve stínu, na slunci

Bloumání, korzování

Uložení kol, PŮČOVNA KOL

Piknik

Zahradní, venkovní restaurace

Shromažďovací prostor, setkávání při akcích,

Kulturní akce, pouliční představení, hudební produkce venku, například

Zažít město jinak

Farmářské trhy, BLEŠT TRHY

Městské zahradničení + KOPROST (FF)

Wifi

Čekání na tramvaj v čistém, klidném bezpečném prostoru

Pomalé hry, pěnque, šachy

Speakers corner

Předávání informací o dění, zájmově, ochrana přírody, kultura, sport

Pítka

WC venkovní

ZABAVENÍ DĚTÍ NA CHVÍLI, KDOŽ
ČEKÁ (SKLIZAVKA, CVIČENÍ - PAR FRUKO)

PROSTOR PRO INFORMOVÁNÍ - KÁSTĚNKY

X - DRUHÝ PAPIR

PARKOVISTĚ ? MOŽNÁ V BLDULÁCH

POSEZENÍ POD STROMEM

AKTIVITY

④

1. HOROLEZENÍ - STĚNA

2. ODPOČÍVAT - LEHÁTKA [3,4]

① 3. PING-PONG [3,4]

① 4. LAVIČKY NA SLUNCI [1,2]

① 5. ZÁVĚSNÁ HOUPÁČKA [1,2]

③ ... 6. DÍVAT A POSLOUŠAT ZURČENÍ VODY

① 7. DÍVAT SE NA RYBIČKY []

③ ... 8. SEŘYŽE PÍSTO (ČTENÍ, RELAX)

② ... 9. ČITÁRNA + KAVÁRNA [1]

10. MINIGOLF [4]

11. POSEZENÍ VE STÍNU STROMU

② ... 12. POSEZENÍ POD STŘECHOU (TURNAT, MARETÁ)

① ... 13. PARKING KOLO

14. - II - AUTO

④ ... 15. PĚSTOVÁNÍ BILIMAK + KVĚTIN

16. RUSKÉ KUZEČKY

② ... 17. ODPOČÍVAT

18. POSEZENÍ S VÝHLEDEM NA AKTIVITY DĚTÍ A TRADICE

④ ... 19. KONCERTY A DIVADLA (FÓKLU)

② ... 20. TRHY 2x ROK

21. DŮSTOJNÉ ČEKÁNÍ NA AUTOBUS

② ... 22. SKÁKAT PO KAPRNECH

③ ... 23. BLUDISTĚ (STAVBY Z PROUTÍ)

① ... 24. ČIKAT LŮNI SÁLVĚJE

① ... 25. PLOCHA / UDÍSTĚNÍ STROMKY A JESULČEK - VÍDITELNÉ + SHROMAŽŤOVACÍ PLOCHA

26. PÁLEK ČARODĚJNIC [3]

27. DRŽIPOTÍRNA HISTORIE OBCE (ŽELEŽKA, TVRŽ ARCHEOLOGIE)

⑥ ... 28. STOPA SPOJENÁ S RODINOU OT DONETI (SCHVÁNÁ, ŽEŽ)

② ... 29. GEOCACHING

① ... 30. VYVĚŠENÍ VLADEK

31. TOILETY

Ukázky výstupů participace pro zadání - charakter

CHARAKTER VEŘ. PROSTŘEDÍ

NA MÍSTU

- PŘEHLEDNĚ — SNADNÁ ORIENTACE, PŘÍSTUP (1 VSTUP DO MĚSTA, NE PŘÍMÝ SLOŽITOST)
- OTEVŘENÍ
- ZELENÍ (OTTO)
- BEZBARIÉROVÝ; PŘÍMO PROSTUPNÝ (BEZ ŘÍZNÝCH ÚKOLŮ)
- ČISTÝ
- PŘÍJATNÝ — LÁKAJÍCÍ K ZASTAVENÍ A POBYTU; MÁVAT
- UNIVERZÁLNĚ VYUŽITELNÝ
- BEZ ÚKONČENÝ, DEFINOVANÝ (KOT KONČÍ)
- BAREVNÁ, OKROUŽENÁ, HRANÁ
- > VODU

PŘÍJEMNÝ ZA MÍSTO PRO

ELSAVOU NÁM.

- PĚŠÍ & CYKLOPRŮJEDNĚ
- ZVONČÍ K ŘECE
- ZVONČÍ K POBYTU
- SOUSEDKĚ, LIDSKÉ
- HRABÁZOVSKÉ
- NÁPOJNĚ NA ZÁMĚČEK + HOLENO NÁM.
- SPORTOVNÍ, REKREAČNÍ
- KLIDNĚ MENŠÍ (VĚDNĚS)

HOLENO NÁM.

- PARKOVÉ
- PŘEHLEDNĚ
- PROSVĚTLNĚ

KORZO - KČM

- OBČIANSKÝ MÍSTO
- SPŘAČENÁ
- NEZAPLACENÁ POUKAZOVU
- ZELENÁ (STROMY)

V PLÁNĚNÍ

- SPORTOVNÍ, REKREAČNÍ
- ODPOČINKOVÉ V ZELENÍ
- KULTURNÍ (STABINÍ + MACE)
- ŽIVÝ
- PŘÍRODNÍ

CHARAKTER

1. DOMINANTNÍ TVRZ...

- ZELENÁ KVETOUČÍ
- KESNICKÝ
- PŘÍRODNĚ, PŘÍROZENĚ
- LÁKAJÍCÍ K ZASTAVENÍ...
- PŘÍSTUPNĚ, PROPOJENĚ, BEZBARIER

2. REPREZENTATIVNĚ...

- ZELENÁ KVETOUČÍ
- SMĚRUJÍCÍ K ÚŘADU

3. INTIMNÍ

- KLIDOVÁ, RELAXAČNÍ
- HRANÁ
- STINNÁ

4. ZELENÝ HRANÝ...

- POHYBOVÝ
- HRANÝ

Ukázky výstupů participace pro zadání - charakter

cílový stav: CHARAKTER DÍLČÍCH PROSTORŮ

živý, rušný -
image Pardubic
PRO PŘESTUPUJÍCÍ

komfortní - příjemné
mikroklima
klidný
bezpečný
intimní
příjemný, teplý
voňavý
PRO SAMOTÁŘE

městský - navázání

městský
(ne periferní)

? aktivní
inspirativní (výzvy, hlavolamy)
kulturní (+ stage)
PRO AKTIVNÍ A SPOLEČENSKÉ

? svobodný
flexibilní
kulturní
PRO NENÁROČNÉ A
VOLNOMYSLENKÁŘE

Je dobré vědět

- Osobní setkání a přímá diskuse jsou nezastupitelné.
- Kvalitní facilitace setkání je podmínkou použitelnosti výstupů participace.
- Výběr kvalitního architekta (schopného kreativně syntetizovat i objasnit svoji práci) ovlivní zpracování vstupů.
- Důležitým předpokladem, aby uživatelé věřili, že jimi investovaný čas bude dobře využitý, je důvěryhodnost zadavatele a architekta (Jak byl vybrán? Bere vstupy vážně a bude se opravdu snažit je zpracovat?).
- Při dlouhodobém využívání participace se vyplatí shromažďovat informace od uživatelů (vnímané problémy a hodnoty) systematicky

PLÁN PARTICIPACE

- Modely metodik – toolbox vs. process approach
- Modely vztahu zadavatel – konzultant – projektant
- Postup přípravy plánu
- Hodnocení participace

Metodika postavená na typologii úloh (toolkit approach)

- Takto pojaté metodiky plánování participace jsou pak strukturovány způsobem „pokud platí toto, tak je třeba postupovat takto“, což je naplňováno
 - (1) přehledovými „**Sourcebooky**“, které obsahující řadu metod a technik s komentářem, v jakém případě jakou z nich použít [Wates 2000; Chambers 2009] a
 - (2) „**Handbooky**“, které obsahují detailní popis jedné metody s objasněním limitů její použitelnosti [Dienel (1977) 2008; Day, Parnell 2003 – druhá část; The Jefferson Center 2004; Spiegler, Dower 2006; Condon 2008].
- V rámci vymezených podmínek (obvykle podmíněno použitím v rámci jedné kultury plánování) obvykle bývají tyto metodiky dobře použitelné, ale nejsou univerzální. Jejich zásadní výhodou však je, že podle nich může pracovat i osoba bez porozumění širšímu teoretickému kontextu participace.

Metodika postavená na klíčových faktorech úspěchu (succes factors approach)

- Metodiky zaměřené na proces vychází z definování klíčových vlastností procesu a cest k jejich naplnění – „process aproach“ [Reed 2008] [OECD 2001; Day, Parnell 2003 – první část, UrbSpace 2010, UrbSpace 2011].
- Obsahují obvykle
 - vysvětlení klíčových faktorů úspěchu,
 - jejich možné proměny v různém kontextu
 - případové studie se zaměřením na pochopení přípravy procesu na konkrétním příkladě. (Jejich popis ale musí být takto strukturován! Rozhodně nejsou v tomto přístupu míněny jako vzor k napodobování.).

Klíčové faktory úspěchu

- Reed na základě kvalitativního studia literatury zabývající se úspěšností participace metodou Grounded theory definuje osm základních faktorů úspěchu participace v plánování [Reed 2008], které navrhuje jako východiska pro práci na metodikách:
 - Participace musí být podepřena jasnou filosofií, která zdůrazňuje podporu občanské aktivitě, férovost, důvěru a učení.
 - S participací je třeba začít při přípravě projektu / plánu tak brzy, jak je to možné (pokud to má smysl).
 - Je třeba systematicky analyzovat „stakeholdery“ (cílovou skupinu) a zajistit a sledovat jejich zapojení (postupy z obchodního managementu, managementu přírodních zdrojů a regionálního rozvoje).
 - Na počátku přípravy participace musí být stanoveny jasné cíle participace, se kterými „stakeholderi“ souhlasí.
 - Použité metody a techniky by měly vycházet z právního (rozhodovacího) kontextu, stanovených cílů participace, charakteristiky cílové skupiny a vhodné míry zapojení.
 - Kvalitní facilitace je nezastupitelná.
 - Místní detailní a odborné (vědecké) znalosti by měly být propojeny.
 - Participace musí být institucionalizovaná nebo alespoň jasně strukturovaná.

Modely organizace participace

„Na klíč“ zajištěna externí firmou

- Externí firma zajistí dotazníkové šetření nebo setkání.
- Externí firma zajišťuje jednání s veřejností.
- Zadavatel s externí firmou vytvoří zadání, které uloží jako závazné projektantovi.
- Projektant zadání naplní

**Nejde o dialog, ale sérii monologů
- nepochopení smyslu participace**

S konzultantem coby partnerem zadavatele a projektanta

- Konzultant společně se zadavatelem a projektantem vytvoří postup vyhovující cílové skupině i postupu projekčních prací
- Konzultant vede plánovací setkání, projektant je přítomen a zapojuje se dle dohody
- Konzultant společně se zadavatelem a projektantem vytvoří zpřesněné zadání, projektant ho variantně zpracuje
- Varianty jsou diskutovány s veřejností, konzultant vede plánovací setkání, projektant je přítomen a zapojuje se dle dohody

Vedení projektantem nebo zadavatelem

- Totéž jako předchozí případ v momentě, kdy zadavatel nebo projektant mají dostatečné zkušenosti

Příprava plánu participace: 1. analýza prostředí I.

Postup projekce a realizovatelnosti výsledku

- Jak budou probíhat projekční práce? V jakých etapách, jaké rychlosti, v závislosti na jakých a čích rozhodnutích?
- Jak vybereme projektanta? (soutěž x jinak - Jak bude zapojen do komunikace s veřejností?)
- Jaké analýzy a jak rychle bude třeba vytvořit? (Je o nich třeba informovat veřejnost?)
- Jaké dotčené orgány výrazně ovlivní svými stanovisky možnosti řešení? (Jak to zahrnout do komunikace s veřejností?)
- Jak a kdy proběhne pravděpodobně realizace? (Bude najednou nebo na etapy? Pokud na etapy, jak vybrat kde začít - determinují to podmínky, nebo o tom lze diskutovat?)
- Jaké jsou neoddiskutovatelné limity území a řešení?

ROZHODNUTÍM REFERENDA BUDOU PŘÍŠTÍ ROK NÁSLEDOVAT ROČNÍ OBDOBÍ
V TOMTO POŘADÍ: JARO, JARO, LÉTO, LÉTO!

Ukázka využití v podobě přehledu pro plánování participace

PŘEDBĚŽNÁ ROZVAHA - POSTUP PLÁNOVÁNÍ / PROJEKCE

Téma (otázka)	možnosti		co z toho plyne pro:			
	možnosti	komentář	partnerství	organizační tým	plán participace	evaluaci
Jak vybereme projektanta?	soutěž o návrh	velmi vhodný postup u nadlimitních zakázek a projektů, kde existuje konflikt nebo velmi reálně hrozí; transparentnost soutěže (pokud je zvládnutá) může zmírnit nedůvěru.	vhodné oslovit s předstihem ČKA	nutnost architekta / plánovače v týmu; závislí členové poroty v týmu	soutěžní podmínky nastavit tak, aby bylo možno vybrat kterýkoli z oceněných návrhů a postup zpětné vazby k oceněným návrhům připravit rámcově ještě před vyhlášením soutěže - aby porota a soutěžící s ním byli srozuměni.	věnovat velkou pozornost úplnosti a srozumitelnosti soutěžních podmínek z hlediska reflektování vstupů od participujících
	jinak než soutěží o návrh	schopnosti projektanta podmiňují zapracování vstupů od participujících do návrhu. Jeho důvěryhodnost a schopnost komunikace s laiky ochotu participovat. Věnujte výběru projektanta velkou pozornost.	partnerství iniciativami uzavřít před výběrem projektanta, možno partnery do výběru je zapojit		výběr projektanta musí proběhnout na začátku plánování participace - výsledný postup je třeba s projektantem konzultovat, aby ho chápal a byl s ním srozuměn	
Jak se zapojí projektant do participativních akcí?	nebude přítomen	akceptovatelné pouze v případě soutěže o návrh (pak ho ale musí zastoupit někdo s dostatečnými znalostmi navrhování / plánování)		nutnost architekta / plánovače v týmu; výběr porotců s ohledem na předpokládanou schopnost pracovat s výstupy od participujících	je třeba počítat s nutností podrobnějšího popisu výstupů participací - to znamená více času a práce	
	bude přítomen	v tomto případě pomáhá nabířovat facilitátory a připravit diskutované otázky a strukturu záznamu ze setkání				
	bude schopen (spolu)facilitovat	dtto, navíc se může podrobněji doptat a svým zájmem získat důvěru; není vhodné u kontroverzních projektů				
Jaké analýzy je třeba provést?	pouze běžný průzkum déletrvající odborné analýzy participativní	např. dopravní sčítání, simulace, mapování	v opravdu hodně specifických	nutnost člověka schopného dopracovat analýzu v týmu	počítat s časem, který analýzy zabere	

Příprava plánu participace: 1. analýza prostředí II.

Cílová skupina

- Kdo je cílová skupina, koho projekt ovlivní?
- Jaké vnitřní členění je důležité? (dle členění budeme sledovat účast)
- Jsou v ní výrazní jednotlivci a organizace? (ty musíme oslovit a zapojit předem - pokusit se je získat pro **partnerství** nebo alespoň pro spolupráci při propagaci a komunikaci)
- Jaké jsou uvnitř **vztahy**? (nejsou tam konflikty? - pokud ano, musíme volit postupy, které je pomohou řešit - souvisí-li s problematikou projektu nebo udržet mimo aktivity - nesouvisí-li)
- Na jaká komunikační média je cílová skupina zvyklá?

Ukázka využití v podobě přehledu pro plánování participace

PREDPOROZUMENÍ - ROZVAHA - CÍLOVÁ SKUPINA

Téma (otázka)	možnosti podrobnější otázky	komentář	co z toho plyne pro:			
			partnerství	organizační tým	plán participace	evaluaci
Kdo je cílová skupina, pro koho projekt bude?	Kolik je to lidí? Odkud jsou? Jaký mají k řešenému území vztah, jak ho využívají?	početní a územní rozsah ovlivní možné techniky participace, vztah motivaci participujících			územní rozsah ovlivní možné místo pro jednotlivé akce	dle územního rozsahu skupiny sledovat účast
Jaké vnitřní členění je důležité?	(Věkové, místní, zájmové, profesní, hodnotové...)	některé skupiny mohou mít specifická omezení (čas, území, působnosti, schopnosti, překážky k participaci)			pokud není členění a rozsah cílové skupiny podrobněji známe, je třeba předřadit "komunitní monitoring"; vnitřní struktura ukazuje např. časová a jiná omezení participujících	dle vnitřního členění skupiny sledovat účast
Jsou v ní výrazní jednotlivci?		výrazní jednotlivci s velkým formálním i neformálním vlivem mohou svou aktivitou přispět nebo uškodit povědomí o projektu a důvěře	pokusit se využít výrazných jednotlivců v propagaci a informování o akcích	zvážit přítomnost výrazných jednotlivců v týmu	DTTO + v komunikaci cílit na výrazné jednotlivce individuálně a s předstihem	účast výrazných jednotlivců na akcích
Jaké jsou uvnitř vztahy?	Jaká je míra soudržnosti a vzájemné obeznamenosti jednotlivců uvnitř skupiny? Nejsou uvnitř cílové skupiny konflikty?	možnosti je celá škála - od sehrané skupiny přes mírnou známost po atomizované hloučky; pro nastavení efektivní komunikace je třeba, minimálně uvědomění šíře cílové skupiny jejími participujícími členy pro participaci je nutná atmosféra důvěry a určitá kultura diskuse; konflikty ztěžují nastolení obojího - ale jejich úspěšné vyřešení může mít na obojí pozitivní efekt.	pokud je v cílové skupině několik institucionalizovaných skupin, je možné využít jejich partnerství k lepšímu vzájemnému obeznámení složení partnerů musí působit "nestranně" - buď jsou mezi partnery obě strany konfliktu (pokud jsou nějak institucionalizované), nebo žádná	jednotlivec se zkušeností s mediací je velmi žádoucí	pokud jsou konflikty přítomné, musíme volit postupy, které je pomohou řešit - souvisí-li s problematikou projektu nebo případně udržet mimo aktivitu -	

Příprava plánu participace: 2. cíle a charakter projektu

Charakter projektu – sociální učení

- (Informování – v projekci se téměř nevyskytuje)
- Konzultace – možno začít projektovat
- Zapojení – nutno začít vytvořením podkladů pro detailní zadání
- Sociální učení – nutno volat konzultanta

Cíle projektu v oblastech

- Optimalizovat projekt: co pro koho a v jakém ohledu?
- Snadnější proces: předjímání konfliktů, sžití se, fundraising, pomoc s analýzami
- Posunout komunitu (sociální učení): - např. zlepšení komunikace, budování důvěry, profilování lidí dle schopností
- Vzdělat a informovat jednotlivce – co je potřeba, aby lidé věděli, aby dokázali hájit své zájmy, aby dokázali pochopit návrhy.

Příprava plánu participace: 3. komunikace a aktivity

Komunikace

- Jak informovat různé cílové skupiny o smyslu projektu?
- Jak o akcích?
- Jak je motivovat zapojit se, přijít?
- Jak sdělovat **nutné věcné souvislosti**?

Sekvence aktivit

- Jakými aktivitami lze naplnit jednotlivé cíle pro jednotlivé skupiny?
- Jaké aktivity zvolit pro první fázi – přesně?
- Jaké aktivity zvolit pro další fáze – orientačně?
- Kdy a jak hodnotit?

Příklad ÚP Pardubice: Cíle a cílové skupiny vs. postup prací

- **U** - fáze urbanistické koncepce (před dokončením návrhu)
- **K** - fáze konceptu (= dle terminologie SZ variantní návrh)
- **N** - fáze návrhu

cíle	optimalizace řešení – urbanistická koncepce	optimalizace řešení – konkrétní řešení dle koncepce	Zlepšování efektivity a věcnosti komunikace	
cílové skupiny				budování důvěry
rozhodující představitelé samosprávy a státní správy (i mimo komisi ÚP)	U, K	K, N	U, K, N	
odborníci se zájmem o Pardubice	U, K	K, N	U, K, N	
místně orientovaná občanská sdružení	U, K	K, (N)	U, K, N	U, K
občané vlastníci	K	K, (N)	K	K, N
občané	(U), K	K, (N)	(U), K	U, K
podnikatelé	(U), K	K, (N)	(U), K	U, K, N

Upřesnění plánu participace: 4. komunikace a aktivity

Komunikace

- Jak prezentovat odborné vstupy varianty projektu?

Sekvence aktivit

- Jakými aktivitami lze naplnit jednotlivé cíle pro jednotlivé skupiny, jak reagovat na výsledky hodnocení?
- Jaké aktivity zvolit pro následující fázi – přesně?
- Kdy a jak dále hodnotit?

Implementace / realizace

- Do čeho a jak je třeba vzhledem k výstupům veřejnost zapojit

Hodnocení úspěšnosti participace

...kdo nezná cíl, kam chce dojít, nikdy nepozná, jestli tam došel...

...pokud chci měřit výkon ve skoku do výšky, jsou mi stopky k ničemu...

...jestli boty padly ví zákazník, ne švec...

- ➔ Měřítka úspěchu je v plánování vždy součástí cíle.
- ➔ Potřebujeme vědět, komu, k čemu a do jaké míry má plánování posloužit.

Děkuji za pozornost

Ing. arch. Petr Klápště, Ph.D.

Ústav prostorového plánování, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
www.fa.cvut.cz

Nature Systems – udržitelná architektura, urbanismus a zahradní a krajinné úpravy
www.naturesystems.cz

e-mail: petr.klapste@naturesystems.cz
GSM: 775 614 342

